

עפ"ת 14344/05/20 - מורין יוסף נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 14344-05-20 יוסף נ' מדינת ישראל
בפני כבוד השופט מאזן דאוד
המערער מורין יוסף
נגד
המשיבה מדינת ישראל

פסק דין

1. לפניי ערעור על חומרת העונש שהושת על המערער בגזר הדין של בית משפט השלום לתעבורה חיפה (כב' השופט אסתר טפטה גרדי), בת"ד 17-08-199, מיום 12.3.20.

2. יש לציין כי תחילה הוגש ערעור הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין, אך במסגרת הדיון שהתקיים בפני ביום 16/6/20, חזר בו המערער מהטיעונים באשר להכרעת הדין, והערעור מופנה כנגד חומרת העונש שהושת על המערער.

ההליך בבית משפט קמא;

3. המערער הורשע, לאחר ניהול הליך הוכחות, בעבירות של נהיגה בקלות ראש, עבירה לפי סעיף 62 (2) לפקודת התעבורה (נ"ח) תשכ"א-1961 (להלן: "**פקודת התעבורה**"); גרימת חבלה של ממש, עבירה לפי סעיף 38 לפקודת התעבורה; ונהיגה במהירות בלתי סבירה - עבירה לפי תקנה 51 לתקנות התעבורה תשכ"א-1961 (להלן: "**תקנות התעבורה**").

4. על פי עובדות כתב האישום ביום 29.6.17, סמוך לשעה 11:30, נהג המערער ברכבו הפרטי, מסוג "אוודי", מ.ר. 19-925-67, בג'וליס. אותה עת, בכיוון נסיעת המערער, נסע רכב מסוג משא תומך, מ.ר. 86-518-33, אליו חובר נגרר, מסוג נתמך רכין, מ.ר. 95-853-75, שהחל בפניה ימינה, לעבר אתר עבודה.

עוד נטען בכתב האישום שהמערער נהג ברשלנות בכך שנסע במהירות בלתי סבירה ושאינה פחותה מ-87.23 קמ"ש, בנסיבות ובתנאי הדרך, באופן שמנע ממנו את השליטה ברכב, וכתוצאה מכך לא הספיק לעצור את רכבו ופגע במשאית. כתוצאה מהתאונה נגרמו חבלות של ממש למערער, שאושפז מיום התאונה ועד יום 16.7.17. הנוסע ברכב המערער נפגע ונזקק לטיפול רפואי ואשפוז של 3 ימים. כלי הרכב המעורבים ניזוקו.

5. לאחר שמיעת ראיות, בית משפט קמא הרשיע את המערער בכל העבירות המיוחסות לו בכתב

עמוד 1

האישום.

גזר דינו של בית משפט קמא;

6. בבואו לגזור את דינו של המערער, בחן בית משפט קמא את נסיבות התאונה, את הערכים המוגנים שבסיס העבירות המיוחסות למערער, והנחה את עצמו בעקרון ההלימה המנחה בענישה וקבע, את מתחם העונש בתאונות קשות (בסעיף 12 לגזר הדין) מאסר בפועל, פסילה בפועל לצד רכיבי ענישה נוספים. עוד קבע בית משפט קמא שבתאונות דרכים שתוצאות התאונה אינן חמורות והעבר התעבורתי מקל מסתפק בית משפט בפסילה וברכיבי ענישה נוספים. בית משפט קמא ציין ביחס לרכיב הפסילה בפועל קיים מנעד הנע בין 11 חודשים בנסיבות הקלות לבין - 36 חודשים בנסיבות מחמירות ובמקרים בהם הנאשם אף נחבל חבלה של ממש בתאונה, בית המשפט נוטה להקל עמו בגזר הדין, ואף במקרים מתאימים ימנע מהטלת פסילה.

7. בית משפט קמא, שקל במסגרת גזירת דינו של המערער את נסיבות ביצוע התאונה, כשסבר שמדובר בעבירות חמורות ובנסיבות בהן טמון סיכון רב למשתמשי הדרך. עוד הוסיף וקבע בית משפט קמא כי המערער הורשע לאחר ניהול הוכחות ועל פי הפסיקה יש לזקוף זאת לחובתו וכי המערער ונוסע נוסף ברכבו נחבלו חבלה של ממש.

8. בית המשפט בחן את עברו התעבורתי של המערער שנוהג משנת 2014 ולחובתו 6 הרשעות, האחרונה בגין סטייה מנתיב הנסיעה תוך הפרעה לתנועה, הסעת אחר ללא חגורה, אי ציות לתמרורים, נהיגה ללא חגורת בטיחות, ועצירת רכב או חלקו על מדרכה, בית המשפט הסיק מעבר זה בהתחשב בוותק נהיגתו, עברו התעבורתי הינו מקל אם כי לא מצוי בעברו עבירה דומה לזו שיוחסה לו בכתב האישום מבחינת חומרתה.

9. בצד שיקולי ההחמרה סבר בית משפט קמא ציין שמיוחסות למערער עבירות חמורות של גרימת תאונה וגרימת חבלה של ממש, ניהול משפט הוכחות, ובצד השיקולים לקולא סבר בית משפט קמא שמדובר בנאשם צעיר, שנחבל חבלה של ממש שמתחם הענישה ההולם הוא מאסר על תנאי, פסילה בפועל ופסילה על תנאי וקנס.

10. בית משפט בסופו של יום קבע נוכח החבלות שנגרמו לנאשם וניהול תיק ההוכחות סבר שהפסילה בפועל שראוי להטיל הינה בת 11 חודש בפועל לצד פסילה על תנאי וכן מאסר על תנאי וקנס.

11. סופו של יום, השית בית משפט קמא על המערער את העונשים הבאים:

חודשיים מאסר על תנאי למשך 3 שנים, והתנאי הוא שלא יעבור בתקופה הנ"ל אחת העבירות בהן הורשע או עבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה, או של נהיגה בזמן פסילה. ברכיב הפסילה השית בית

משפט קמא **פסילה בפועל בת 11 חודש**; **פסילה על תנאי** מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה בת 4 חודשים למשך שנתיים ובלבד שלא יעבור עבירה בה הורשע או אחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או בתוספת השנייה לפקודת התעבורה וכן **קנס** בסך 1,500 ₪.

הערעור;

12. המערער מיואן להשלים עם גזר הדין והגיש את הערעור שבפניי, שממוקד כעת אך ורק בחומרת העונש.
13. לטעמו של המערער, העונש שהושת עליו הינו עונש חמור, לא מידתי ואינו הולם את הענישה הנהוגה במקרים דומים. המערער הוסיף והדגיש כי בית משפט קמא בחר "להעניש" את המערער בגין ניהול הליך ההוכחות, ומצא להטיל עליו פסילה ארוכה וממושכת תוך הדגשה לאורכו ולרוחבו של גזר הדין שהמערער הורשע לאחר ניהול הוכחות, ושיקול זה צוין לא אחת על ידי בית משפט קמא כשיקול לחומרה בעת גזירת דינו של המערער.
14. עוד ציין המערער כי מתחם העונש שנקבע על ידי בית משפט קמא שגוי ואינו הולם את מתחם הענישה בעבירות בהן הורשע המערער, ובית משפט קמא קבע ברף התחתון של מתחם העונש רף גבוה וחורג ממתחם הענישה המקובל בעבירות דומות.
15. המערער מציין כי מתחם עונש שמתחיל מ- 11 חודשי פסילה מתעלם לחלוטין מהוראת סעיף 38 לפקודת התעבורה שקובעת עונש חובה של 3 חודשי פסילה בפועל. ועל כן מתחם העונש היה אמור להתחיל מ- 3 חודשים ולא כפי שקבע בית משפט קמא, ללא נימוקים, מ- 11 חודש.
16. עוד סבור המערער כי מעובדות כתב האישום ומהכרעת הדין, לא ניתן היה להסיק שמדובר ברף רשלנות מהדרגה החמורה, ובית משפט קמא, אף התעלם מהטענה של רשלנות לצדו של נהג המשאית שביצע את הפניה ימינה בניגוד לתקנה 42 לתקנות התעבורה.
17. עוד הוסיף וטען המערער כי המערער נחבל חבלה של ממש, ופגיעתו הייתה קשה והנוסע שהיה אתו ברכב נפגע פגיעה קלה, ואף התייצב במסגרת הערעור, מאחר וגם הוא סבור כי העונש שהושת על המערער, כך לטענת המערער, הינו עונש חמור ולא מידתי ביחס לנסיבות תיק זה.
18. מנגד, ביקש ב"כ המשיבה לדחות את הערעור. לדידו, העונשים שהושתו על המערער בגזר הדין הינם עונשים הנמצאים עמוק במתחם העונש ההולם, ולא קיימת כל חריגה ברכיבי העונש לרבות ברכיב בפסילה בפועל.

19. המשיבה הוסיפה כי לא חלה כל טעות בקביעת מתחם העונש ובית המשפט נימק את גזר הדין ולא קיימת כל עילה להתערב בגזר הדין של בית משפט קמא לרבות ברכיב הפסילה בפועל. ומשכך, יש לדחות את הערעור.

דין והכרעה ;

20. אכן הלכה ידועה היא, כי ערכאת הערעור לא תתערב בעונש שגזרה הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים שבהם נפלה טעות בולטת בגזר הדין או כאשר העונש שנגזר על ידה חורג באופן מובהק מרף הענישה הנוהג בנסיבות דומות (ע"פ 2062/11 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם במאגרים] (25/02/2014)).

21. בית המשפט של ערעור אינו גוזר את הדין מחדש ואופן הבחינה הננקט הוא על דרך ראיית המכלול. יחד עם זאת בכל הקשור לרכיב הפסילה בפועל, קבע בית משפט קמא מתחם עונש הכולל פסילה בפועל לתקופה שבין 11 חודשים ועד 36 חודשים. נראה כי בקביעת המתחם הענישה ברכיב הפסילה בפועל, ביהמ"ש קמא, החמיר עם המערער, בקביעת מתחם העונש שלא התחיל כמצוות המחוקק בסעיף 38(3) לפקודת התעבורה של שלושה חודשי פסילה בפועל למי שגורם לתאונת דרכים בה נחבל אדם חבלה של ממש, אלא מעונש של 11 חודשים.

22. עיון מוקפד בפסקי דין מלמד, כי מדיניות הענישה הנוהגת לגבי עבירות תעבורה במקרים דומים בהם נגרמו חבלות קשות, בכל הקשור לרכיב הפסילה בפועל, נע על פניו מנעד רחב יותר מכפי שקבע בית משפט קמא, ומושפעת מנסיבותיו של כל מקרה לגופו. כך למשל, בעבירות של נהיגה רשלנית ואי מתן זכות קדימה להולך רגל במעבר חצייה, או אי ציות לאור אדום המופיע ברמזור, במסגרתן נגרמו להולכי רגל פגיעות גוף קשות וחבלות של ממש, שאף הצריכו באחד המקרים אשפוז, הרדמה ושיקום ממושך, הושתו עונשי פסילה החל מ-4 חודשים, לצד עונשים נלווים ועד 9 חודשים (ראו: רע"פ 6918/02 מנשה אחיה נ' מדינת ישראל [פורסם במאגרים] (31.10.07); עפ"ת (י-ם) 43362-03-13 יעקב בן דוד נ' מדינת ישראל [פורסם במאגרים] (12.5.13); ע"פ (ת"א) 71488/02 אוקנין שושנה נ' מדינת ישראל [פורסם במאגרים] (2.12.03); עפ"ת (חי') 44260-03-10 עטא רשיד נ' מדינת ישראל - לשכת תביעות גליל - משטרת ישראל [פורסם במאגרים] (4.5.10)).

23. להגדרת רוחבו של מתחם העונש ההולם קיימת השפעה על מידת העונש הסופי, קביעת מתחם רחב מדי עשויה לרוקן עיקרון ההלימה מתוכן, מצד שני, הגדרה צרה של מתחם העונש עלולה לפגוע בעיקרון עקרון האינדיבידואליות בענישה, ולכן אני סבור כי רחב המתחם יאפשר התחשבות בנסיבות שאינן קשורות לביצוע העברה כדי להתאים את העונש למידותיו האישיות של הנאשם (ראו דין מקיף י' ואקי ו' רבין, "הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה; תמונת מצב והרהורים על העתיד לבוא", הפרקליט נ"ב (תשע"ג) 413, 465-466).

משכך לא ניתן להתעלם בעת קביעת מתחם הענישה ההולם ברכיב הפסילה בפועל מבלי לשקול את עונש הפסילה המינימאלי או להתעלם ממנו. בע"פ 512/13 פלוני נ' מדינת ישראל (4.12.13) נקבע:

"תיקון 113 לא הגדיר בסעיף 40 לחוק העונשין את היחס המדויק שבין עונשי המינימום והמקסימום הקבועים, לעתים, בחוק לעבירות שונות - לבין מתחם העונש ההולם. דומה בעיני כי קיומו ומידתו של עונש מינימום יש בו כדי לשמש אינדיקציה לחשיבותו של הערך הנפגע ולמידת הפגיעה בו בעבירה הנדונה. בכך אני מסכים עם דעתם של ואקי ורביין, המובעת במאמרם בעמ' 440. עם זאת אין אני סבור כמותם כי עונשי המינימום אינם צריכים לשקף בהכרח את הרף התחתון של מתחם הענישה ההולם, שהרי הן לפי ההוראה הכללית הקבועה בסעיף 35א(א) לחוק העונשין והן, למשל, לפי הוראת סעיף 35 לחוק העונשין הספציפית - ניתן אמנם לסטות מהעונשים המזעריים מטעמים מיוחדים שירשמו, ואולם חריגה שכזו היא ענין לנסיבות מקלות פרטניות, מעבר למתחם הענישה ההולם".

24. בית משפט קמא בעת שקבע את מתחם העונש ההולם ברכיב הפסילה בפועל, היה צריך להתחשב בקיומו של עונש המינימום בעת קביעת המתחם העונש ההולם. במקרה שנידון בעפ"ת (חיפה) 13386-08-14 עמאש נ' מדינת ישראל אישר בית המשפט המחוזי בחיפה מתחם עונש ברכיב הפסילה בין העונש המינימאלי של 3 חודשי פסילה ל-24 חודשי פסילה ובמסגרת עפ"ת (מחוזי חי') 52547-01-20 סלימאן נ' מדינת ישראל, אישר בית המשפט מתחם, נע בין פסילה מינימלית של 3 חודשים ברף התחתון ובין פסילה ממושכת של מספר שנים, בצירוף פסילה על תנאי.

25. לגישתי, מתחם הענישה ברכיב הפסילה בפועל ברף התחתון עונש המינימום - 3 חודשי פסילה ולא 11 חודשים, כפי שקבע בימ"ש קמא. קביעת עונש מינימום על ידי המחוקק, מבטא את הסף התחתון של מתחם הענישה ומכאן נדרש בימ"ש לקבוע רק את הרף העליון של המתחם, אלא אם מצא בית המשפט לקבוע מתחם עונש אחר מטעמים שירשמו (פרשת פלוני נ' מדינת ישראל), וזאת לא עשה בית משפט קמא.

26. אי לכך, אני סבור כי נסיבות העניין מצדיקות התערבות ערכאת הערעור וצמצום עונש הפסילה בפועל כאמור לעיל, זאת בהתחשב בהלכה נוספת לעניין הענישה האינדיווידואלית והדוגלת בגישה האומרת כי: **"הענישה במקומותינו היא אינדיווידואלית ומותאמת לנסיבות ולנאשם הספציפי העומד לתת את הדין בפני ביהמ"ש" - ראו ע"פ 433/89 ג'ורג' אטיאס נ. מידת ישראל, פ"ד מ"ג (4) 170, 174).**

27. לטעמי ניתן להפחית את עונש הפסילה בפועל שהושת על המערער וזאת בשל הנימוקים שלהלן:

ראשית, בית משפט קמא טעה בקביעת מתחם עונש הולם בגין רכיב פסילה בפועל כאשר התעלם מעונש פסילת מינימום הקבוע בחוק, ללא כל הנמקה, הדבר השפיע על גזירת עונשו של המערער בתוך המתחם. קבעתי שעונש הפסילה בפועל אמור להתחיל בהעדר נימוקים מפורטים בגזר הדין משלושה חודשי פסילה בפועל ברף התחתון.

שנית, בית משפט קמא נתפס לכלל טעות כאשר סבר כי עמידת נאשם בהליך פלילי על ניהול ההליך יש בה כדי להחמיר בעונשו של הנאשם שבוחר לעשות זאת, ובתוך כך הדגיש פעם אחר פעם בגזר דינו כי הדבר מהווה שיקול לחומרה (פסקה 18, פסקה 21 בית משפט ציין זאת מפורשות בצד השיקולים להחמרת הענישה). אני סבור כי זכותו של הנאשם לנהל הליך משפטי, הדבר בסופו של יום לא תעניק לאותו נאשם את אותה הקלה השמורה למי שנוטל אחריות על מעשיו, ואינה יכולה להיחשב כשיקול לחומרה כלל ועיקר כפי שהטמיע זאת בית משפט קמא כחוט השני בגזר דינו (ע"פ 3106/11 פלוני נ' מדינת ישראל, וע"פ (י-ם) 4455/09 אופיר לוי נ' מדינת ישראל, פסקה 6).

שלישית, בית משפט קמא, במסגרת גזר הדין ציין לא אחת במקרים בהם נאשם נחבל חבלה של ממש בתאונה, בית המשפט נוטה להקל עמו בגזר הדין (פסקה 12), ופסקה 19 המשיך וציין כי בית משפט נוטה להקל בעונשם של נאשמים שנגרמו להם חבלות, מהטעם שקיבלו את עונשם, ואף סקר בפירוט את החבלה של ממש שנגרמה למערער לרבות שברים מרוסקים כמפורט בהרחבה בגזר הדין, ובעת היישום של שיקול זה בגזירת עונשו של המערער, בית משפט קמא לא ייחס משקל מספיק לחומרת החבלה שסבל ממנה המערער וראוי, שתקבל משקל נכון יותר בעת גזר הדין.

בית המשפט למרות שהכיר בשיקול זה כשיקול מקל נמנע מלעשות זאת בשל ניהול הליך ההוכחות כמפורט על ידו בפסקה 21, וכאמור לעיל עצם ניהול הוכחות אינו שיקול לחומרה והן בכוחו לבטל שיקול לקולא כגון חבלות של ממש שנגרמו למערער וכפי שהסברתי לעיל עצם ניהול תיק הוכחות אינו מעניק הקלה למערער בדומה לנאשם אחר שנטל אחריות על מעשיו.

רביעית, המערער חזר בו מהערעור על הכרעת הדין, יחד עם זאת היה על בית המשפט קמא לבחון דרגת רשלנות המערער ולבחון רשלנות תורמת מצד נהג המשאית. אמנם קביעת רשלנות תורמת מצד הנהג האחר נקבעת במסגרת הכרעת דין, על-סמך ראיות רלבנטיות, וודאי לא בגזר הדין, שאך מביאה בכלל חשבון, כאחד מן השיקולים בקביעת אמצעי הענישה ההולמים, והיא שיקול רלבנטי לעניין העונש. המערער טען בפני בית משפט קמא

שהנהג האחר פנה בקשת רחבה לנתיב הימני, וזאת בניגוד למתחייב על פי הוראת סעיף 42 לתקנות התעבורה, הדבר ברור מכוח מוצג ת/1 המראה על הפניה לצד ימין בקשת, הבוחן לא בחן כלל ועיקר אם המשאית הייתה יכולה לפנות ימנית- ללא כל צורך בפניה בקשת כפי שבוצע, אך בית משפט קמא- לא עשה כן.

אין מניעה במסגרת הערעור לבחון התנהגות כזו כרשלנות תורמת של הנהג האחר לתאונה) (כמובן מבלי להפחית את רשלנותו שמקימה את האחריות לתאונה), אך יש בה כדי לשמש כשיקול מקל, בעונש המושת על המערער, בנסיבות העניין.

28. על כן ועל יסוד האמור לעיל, אני מקבל את הערעור ברכיב הפסילה בלבד ומעמיד את עונש הפסילה בפועל על **6 חודשים בלבד** תחת עונש הפסילה שנקבע בידי בית משפט קמא. בית מרכיבי גזר הדין, המאסר על תנאי, הפסילה על תנאי והקנס לא מצאתי כל ממש בטיעוני המערער, ורכיבים אלו יישארו

על כנם.

29. **סוף דבר**, הערעור מתקבל באופן חלקי כמפורט בפסקה 28 לעיל, ברכיב הפסילה בפועל. יתר הקביעות וההוראות שנקבעו בגזר-דינו של ביהמ"ש קמא יישארו על כנן.

ניתנה היום, ל' סיוון תש"פ, 22 יוני 2020, בהעדר הצדדים.